

ბავთი ღირს:			
თვე	მან.	კ.	თვე
12	10	6	6
11	9	50	5
10	8	75	4
9	8	—	3
8	7	25	2
7	6	50	1

კალენდრის წიგნი — ერთი შაფრი.

ივერია

ნიკოლოზის ქუჩა, 21.
ტფილისი.

ბავთის დასაბარებლად:

და განცხადებათა დასაბუჯდად უნდა მიმართონ რედაქციას და წერა-კითხვის გამავრც. საზოგადოების კანცელარიას — სასახლის ქუჩა, ბანკის ქარვასლა.

ფასა განცხადებისა:

ჩველდგებრივ სტრიქონი 8 კაპიტი.

„ივერია“

გამოდის 1894 წელს
ივანე აკობრაძით, რომლის წინადაც.

გამოცემის დაბარება შეიძლება შეიძლების ადრესით:

ტფილისი,
„ივერიის“ რედაქციის
ნიკოლოზის ქუჩა, 21.

და „ჭრეთელის“ შორის წერა-კითხვის გამავრც. საზოგადოების კანცელარიას, სასახლის ქუჩა, ბანკის ქარვასლა.

საფოსტო ადრესი:

ТИФЛИСЬ. Редакция „ИВЕРИЯ“.

დღევანდელ ნომერთან უკვე ხელის მომწერს ეგზარქება სულ-მეორედ დაბეჭდილი პოემა განჯე-გაღისა „**შეხვედრა**“, რომელიც № 57-ში სრულდებოდა ახლად იქვე დაბეჭდილი.

ლისათვის; 40 — სალიტერატურო ფონდისათვის; 40 — წინამძღვარ კარის სკოლის და 2 თუმანიც ორ გურიის სკოლის ბიბლიოთეკას, სახელდობრ: ასკანისა და აკეთისას.

შემწერველს, როგორც აღმოჩნდა დაუთმა თავისი დაჭრა და შერიგება ბრალდებულს, მხოლოდ იმ პირობით, რომ ზემოაღნიშნული 15 თუმანი მოხმარებული იქნას საზოგადო საჭიროებებს.

არ შეეძლოდ სიამოვნებით არ აღვნიშნოთ ამ გვარი კეთილშობილი და გონიერი სავანი მოარებისა. საზოგადო — მშვიდობის სურვილი და სათნოება ხომ ყოველთვის და ყოველგან ძვირფასი და დამაშვენებელი თვისება ადამიანისა; მაგრამ, როდესაც ამ ჩინებულს გრძობას საკუთარი საქმისათვის გულ-შემატებლობა აქვს მისარწმუნად, მაშინ ხომ ეს გრძობა ერთი ასად უფრო პატრესაცუ-მა და სამაგალითოა.

როგორც ვახსოვს, ეს პირველი შემთხვევა ჩვენს ცხოვრებაში, რომ გულ-ნატუნე კაცო, დაჭრილი სიძობილეს თავის მეურნეობას, და ამ დროს მხოლოდ საზოგადო საქმის დახმარება ესაღებოდეს თვალწინ!

რამდენად უფრო მიბძვის დი-რისი ეს უბრალო კაცი იმ ვაჟბატონებს, რომლებიც უფრო წინა-ჩნუბებიან სუფრასზე და შემდეგ მორაგდებიან იმ პირობით, სადმე ისევ ქიფი გასწიან და ხშირად ეს მეორე პერის ჭამაც იმ გვარადვე თავდება, როგორც პირველი: ხანჯლისა და ხმლით ტრიალით.

რამდენად სიტყვად მოიხსნა, უნდა ვიკითხოთ: როდეს შეხვედრე შემოვიდა, ნეტავი ჩვენში, რომ სუფრასზე სტუმრები ერთი მეორეს დაუფრევინ და იარაღს ჰხმარობენ?

ჩვენ კარგად ვახსოვს ამ ოცდაათის, ორმოცის წლის მკვიდრი, შექცევა და მუჯალი-სი. მაგრამ არასოდეს არ მომხდარა, რომ ამ გვარს შემთხვევაში ვისმეს ირადი იქნათ ქრ-შიდანი. იმ თაობას ჭამაში, დედა-კაცებთან და ბავშვებთან ირადის ამ გვარად გაუღებდა და გაბანაობდა საძარცვეობად მიჩნე-და. მაგრამ, საუბედურად, დედის ჩვენს მოზარდს თაობას ადარ-ებულა ცხვე იარაღის მიმართ ის უტოვებს და ფასი, რომელიც შეჭყერის. ქორწილი, ნათლობა და ხანდახან ტირილიც-კი არ გათავდება ისე, რომ ვინმე არ დაიჭრას ან არ მოკვდეს!

წინად კაცი ღიზნიდან რომ დაბრუნდებოდა, ამას ჰკითხავდნენ:

„როგორი მხიარულება იყო?“
„ახლა-კი სამაგიეროდ იმ გვარის-ვე ღიზნიდან მშვიდობით სახლში მისულს კაცს ეკითხებიან: „მშვიდობით გათავდა? ხომ არაფერ დაუჭრიათ, ან მოკვლავთ?“
ამ გვარი ცვლილება ჩვენს ეროვნულს ზნეობას და აზრის რამდენადაც საყურადღებო და სა-მუხარაოა, იმდენად საჭიროა თვით საზოგადოებამ საშუალება რამე იხმაროს, რომ ღიზნი ღიზნს ჰგავდეს და ჭირი ჭირს.

მეფულე

ახალი ამბავი

„შარშან, აბრამი მთავარ-მარტიელს წარედგინა „სახლის ამ-შენებელთა ახანაგობის წესდება“. მაგამ ეს წესდება არ მოიწონა მაშინ მთავრობამ, რადან ძირის თან-ხა ოცდაათი ათასს მანეთს არ აღე-მატებოდა. ახლა მეორე წესდება წარედგინა მთავარ-მარტიელის თანა-შემწეს გარე ტარტშივე, რომელმაც მოიწონა იგი და თერამეტს მარტს უკვე გაგზავნა სამინისტროში დასამ-ტკიცებლად.

პეტერბურგიდან დღევითი იუწყებიან, რომ ტფილისის გუბერ-ნატორმა თავ. გ. ლ. შარგშიძემ ამ დღებში შინაგან საქმეთა მინისტრს წარუდგინა პროექტი ტფილისის შტატის გადღობისა. ამ პროექტისამებრ ტფილისის პოლიციამ უნდა მოემარ-ტოს მეთერთმეტე პოლიციის ბოქაუ-ლი, თავისი თანაშემწიერთ, ოთხი პოლიციის მოხელე, ოცდაათი პო-

ლიციელი და ორი ტენოსანი პო-ლიციის მოხელე.

ამ ფამად ამიერ-კავკასიის დე-დათა ინსტიტუტში ძალიან მოდ-ბულია წითელა და ხუნაგი. რამდენიმე მოსწავლე ქალი უკვე გარდა-იცვალა.

გუშინ პოლიციამ დაპატიმრა ერთი აისორი, გვარად მსტაოლი, რომელიც წინასწარმეტყველს უწო-ლებდა თავის თავს და ხალხს უტე-ბებდა, რომ ამ წელს უსათოდ წა-რუნდა უნდა იყოს. ამ ცრუ წინა-სწარმეტყველმა გუშინ პოლიციამე-სტერასაც სთხოვა, რომ მე სიზმარში ვნახე ეს გარემოება და ტფილისის მსჯობებლებს გამოუცხადებო.

სატახტო ვაგზეთების სიტყვით, ამ მიმდინარე წელს კავკასიასა და ამიერ-კავკასიასში ჩამოვლენ რუსეთის მინისტრები სასჯულო საქმეთა, სახე-ლწოდო ქონებთა, გზათა უწყებისა და სამხედრო.

ჩვენ ვაგზობებინდნენ, რომ ბ. საინიერი, გამოძიებელი „საქართვე-ლის საბიუროს“, ამ წელს რუსულ-ენაზედ სთარგმნის და ახლა ხანში დაბეჭდვინებს კიდევ რუსულად. ამასთანვე გვაცნობებენ, რომ ბ. საინიერი „საქართველოს საბიუროს“ სურათების კლიშეებს ჰყლის თითო-ს ოცდახუთ მანეთად.

ბათუმი: 20 მარტს, ს. ლ. მოს 9 საათზედ, როდესაც რკინის გზის ლიანდაგი უნდა გადაეღო მაქსიმე-რად კოვსის, მოსაწირე მატარებელმა და ძლიერ დაშავდა. დაშავებული ბა-თუმის საავადმყოფოში გაგზავნეს.

ვალეტონი

ა. ჩხიზანი

(სურათი სოფლის ცხოვრების)

სოფლის მოხელეთა არჩევანების სეზონი დღეს. სოფლის საზოგადოე-ბამ ერთის კვირის შემდეგ სხვა მო-ხელეთა შორის მამასახლისიც უნდა აირჩიოს. დანარჩენ მოხელეობის არ-ჩევანს სოფელი იმდენს მნიშვნელო-ბას არ აძლევს; როცა პოლიციის ბოქაუნი მისიზოვს, წუთში დასა-ხელდები ვინც პირველად ენახებ და დღეებამ, მაგრამ მამასახლისი სხვა არის, ეს დიდი ბოძობაა სოფლისა და ჩემ მიერ დასახლებულთა თემის უმადვილეს გულდადებთ სტრის და ჰომოვას, რომ სანდო კაცი შეუ-რჩიოს ამ თანამდებობას. მთელი სა-ზოგადოება ორს უთანასწორო და-სად გაყოფიან: ერთს ძველი უნდა, მეორეს, უფრო დიდ დასს, ახალი კაცი ჰყავს სახეში. ორივე დასი დიდს სამსახურს უნდა და ნიეთორის შემდეგ-სა-კვი არ ჰპოვებს, რომ არჩევანში გამარჯვება დარჩეს.

არც ის ძველი მამასახლისი ჰქონს

ამ დროს ვალეტონ-დაკრეფილი, რომელმაც ასეთი განხეთქილება და მწიკთი ჩამოაგდო მეკიდრთა შორის და ერთს უღელში შებეზული ძმები ზოგი ალთას გაუყენა და ზოგი ბაღ-თას. პირველად ის ადგილობრივს პოლიციის ბოქაულს გამოეცხადა; მუხლებზე ცრემლი დააყრა და კალ-თები დაუკოცნა ამ სიტყვებით: „ღმე-რით გადღებამელებო; მე და ჩემს საცოდეს სახლობს გვალოცინოთ თქვენი ბედნიერი ცოლშვილი და ამ დღემ-ბაურს ნუ მომიპოვებ“. შემ-დეგ ადგილობრივს მებატონეს ეხე-ლა, ასეთისადეც უხარე ცრემლებით მორაწოა მისი სადგომი და ყურ-მო-კრული ყმაბა აღუქნა. ბოლოს ფუ-ლის პატრონებს და სოფლის მელქ-ნებს წასწარმოა: თქვენ მხოლოდ ამ გაკვირებაში მიშველეთ და როცა სოფლად ბადის გაბა დაგვირდებათ მაყურების გამოცენაც მე ვიციო. მა-მამასახლისის მომხრეებმა ხმა დაჰყარეს სოფელში, რომ ბოქაულს ძველი მამასახლისის მხარე უტყობან და სო-ფლის არ-კაცი ჰკითხავს მამასახლისის არჩევანსა; მებატონე საბაბობა და საყენე ადგილების მოკეთას დაჰპო-და, ვინც ძველს მამასახლისი წინა-

აღმდგობას გაუწევდა; სოფლის მე-ღეობა და ჩარჩება მთ მეორე გა-მმულს თოკის წვერებს მოსწიეს და ახლის მამასახლისის მომხრე უმაჯო-ლესობაც გატყდა წელში, ძველის მომხრე დასი შესაწინად გამოიკრ-და. წინააღმდეგობას გაუწევა ჰეობრო-ბა მხოლოდ მტრე გუნდ გლობებისა, რომელთაც სავსებით ეცადათ თავის ზურგზე სიმწვევე ძველის მამასხლი-ის თვით-ნებობისა და უსამართლო-ბისა. ესენი დადიოდნენ მეზობლებ-ში, ამოდ სცილიდობენ დამფრთხა-ლის ხალხის გამხევეებს და გაიბაბი-რებოდნენ მორჯულებს. ყოველი მათი ნაბიჯი, ყოველი მათი მეცადინე-ობა გაუგებრობა არ რჩებოდა მამასხ-ლისს, რომელიც თუმცა ამ ფამად თავს იკავებდა, მაგრამ ნაღველს გუ-ლში აგროვებდა, რომ გამარჯვების შემდეგ უფრო ძლიერად გაეტეო-ბრათ იმთხვე, ვინც ესლა გზაზე ელოდებოდა.

ყველაზე უფრო ძლიერს წინააღ-მდეგობას ის მოელოდა ივანე მარა-ძისაგან, რომელმაც ადრე ერთი კვი-რისა, როგორც იტყვიან, ჩხიზი არ გადამბრუნებინა თავის ოჯახში, სულ სოფელ-სოფელ დადიოდა და ყველას

ეხვეწებოდა, რომ სოფლისათვის არ ედღობებოდა და მეფლი მწყემსად არ დაეყენებინათ. მამასახლისმა ბეგი-ეცადა შიშით თუ საჩუქრებით ივანე მიეგზრო, ბეგრი მოკიტილი დაღა-ბა, მაგრამ ვერას გაბა.

არჩევანების დღეც მოვიდა. ბოქა-ულს კვირა დღეს დაეინა ყრილო-ბა. წინა დღე მოხელე კაცებმა მთე-ლი საზოგადოება დაიარეს და ყრი-ლობის დრო და სავანი გაავადინეს სოფელს. ივანეს უთამოთდა კარ-გად სცოდნოდა ეს დღე და როცა ნაცვალა დაიძახა, ამ სიტყვებით მიმ-ბარათა ნაცვალს, ანუ „პოპოშნიკს“, როგორც თითონ ეძახდა ხოლმე: „კომლდე კაცი არ დაგვადღეს, ყვე-ლა მოიყვანე ყრილობაში, თორემ შენ მიანც ცოცხალი ვერ დამიარბე-ბიო.“ ივანეს რიცხვის იმედი ჰქონ-და, ის ჰეტიობდა, რომ თუ სრული ყრილობა დარჩა, სოფელი არ იქნე-და ისე დაცემული, რომ ვინმეც კაცს არჩევანში გამარჯვება დარჩესო. შიშისად ღამაშს ჯერ კიდევ მწუ-რისას არ დღერკათ, ივანე ეკვლე-რისას ენოში ოჯად ნაშენს ხსს ქვეშ და გაცხარებით ეყამათობდა რამდენ-სამე მეზობელს სახელით არჩევან-

ბის შესახებ. ივანემ მწუხრი მოწი-ელებით მოიძინა, ყველაზედ ხშირად უყრდა მუხლს მაცხოვრის ხატს, ყვე-ლაზედ ხშირად იცუბდა მეკრღში მუშტს, თითქოს სულ იმას ევედრე-ბოდა ქვეყნის მხსნელს, რომ, თუ მასეთი მძიმე ტვირთის ქვეშ მოხ-რილი და ტიროლი იკაცეს მოს-ძელეზინა, ღმერთს მიანც გაეწია ჰეგველობა და ხვალდელს არჩევან-ში ვინაირის სურვილისათვის გზა მი-ეცა. მწუხრის შემდეგ ივანე კიდევ ბეგ-ერეჩინამეზობლებს, ბეგრი ილაპარაკ-ე ცილის მამასახლისის წინააღმდეგ და ახლის სასარგებლოდ, შემდეგ კვლავ ინახულა ჩამდენიმე თავისი უფნის კაცი, გიგო, რომ ბეგრს მთე-ლას ჰპირდა ძველს სოფლისათვის და მიმზობოდა მეტეს მამასახლისის სა-შინაოდ მოქმედი და აღღვებე-ლი დამარცხდა სახლში. სწორედ იმის ენოსთან გზაში მამასახლისი შეეფე-თა და მეტერთი უთხრა: „ივანე, შენ თავი დამანებე, თორემ ინანებ, ხომ იცი, რომ კამეჩის მკვდარს ხალხს არა დღერკათ, ივანე ეკვლე-რისას ენოში ოჯად ნაშენს ხსს ქვეშ და გაცხარებით ეყამათობდა რამდენ-სამე მეზობელს სახელით არჩევან-

* ქუთაისის მარტის 19-ს აქ გარდაიცვალა გინზაჩის მასწავლებელი ანი ნამსახური. 20 წლის ნამსახური დეკანოზი ბ. გიორგი მაქვარიანი. ამ დღეს დილით კარგა მწიგნობარი აღეგა და გასწია გინზაჩის იქვე აღინებოდა საათის 12-მდე. შემდეგ წყალობის პარტიკული და საყვარელი მოძღვარი აბაგზე დახალხი დაბრუნებას, უკებ თავს ბრუ დახსნა, ჩიუკეკა, ერთი ამოიხენენა და საუკუნოდ განესვენა. საღამოს რვა საათზე დაამთავრეს მწიგნობარების გვიგინი გინზაჩიდან და წაასვენეს სახლში. გამოსვენების მრავალი ხალხი დაესწრო, მასწავლებელი თვალ-ცრემლიანი მისდევდნენ.

განსვენებულს აქ დიდი პატივსცემი და სიყვარული ჰქონდა დამსახურებული და ყველა სწუხდა პატივისანი მოძღვრის ასე უცრად გარდაცვალებას.

* გორის: ოცს მარტს კრება უნდა ყოფილიყო გორში პატარა-თიხვის და მეგულის ხეყვლების მერუკების ასარჩევად. მოხდა კიდევ ეს კრება და იმითი ვათავა, რომ მთელმა საზოგადოებამ ერთხმად შესახა ან გინდა, ან გინდა თქენი მერუკებისა თითქმის ძალით გაიყვანეს თავიანთი, „არ გინდა“ და ნება-უნებურად სხევიც დაითანხმეს, რითაც ბევრმა „კუჭუქის“ მიყვარულს გული შეუხუტეს. მაგრამ გამარჯვება მგონი მინც იმით დარჩეთ, ორჯელ ხომ ჩამოათარის მთარობის ძალით ვინ იტყობს საიდგან ამისთანა ტლა-ბოგში ამოდელი ხალხი და მესამედ-დაც მოახერხებენ ანს.

* ს. ტყევი: გვეგონა, ეს არის ზამთარი მოგვმორდა და სამუშაოდ დარჩა ხელი მოავიწარათა, მაგრამ იმედი უნაყოფო გამოდგა. ერთს კვირას მარტო აქეთ ასეთი ამინდები დადგა, რომ ბინიდან ვარეთ ვერ გამოსულა კაცი. თოვლი, წვიმა, ქარი და ყინვა ერთმანეთში აბრუნდით, და კაცს გულს უღონებს. ერთ დღეს არ დაგინახავს პირ-მოშუქნილი ცა ამ დაწყვეტილს მარტში. კვლავ ამ

სამ თება სკამზედ ჩამოჯდა.

— კაცო რა მოვიტყვებ შენ დღეს? დავითმა ივანეს ცოლი, რომელსაც ევახშია, ოჯახის წევრ-ფეხობა უკვე მიეღოგებინა და ივანეს კერძს სანარჯილად და თაბობდა ცეცხლთან, რომ ცოლი ვახში არ დახვედრებინა ქრისთავის.

— ივანე ხმა არ გასცა, ის რაღაც ფიქრებში იყო გართული და დაფიქრით ჩასცქეროდა ცეცხლის ერთს ავტილს.

— არ იტყვი, რა ამხავია? კვლავ დავკითხა ცოლი და წყლიც მიუტანა ხელის დასაბანად.

— წაიღე იქით! ვახშიმი-კი არა, შეპირე რომ გქონდეს, ისიც ვერ იპოვის გზას ჩემს კისერში, ისე გამოისიეს გული იმ პლუტებში, იმით!

— ვინ პლუტებია, კაცო?

— ვინ და შენი კი ძმები რომ არიან. დღემდის სულ ძველის მამასახლისის ძაგებში იყვნენ და გელა იმხედ ამოსდით შუე. არა, ოცმა გოდარმა სინიშნა როგორ უნდა გაუწყვიტოს კაცს ასე ნაწილი. სოფლისთვის რომ პირი არ გაუტყუბა და არ ევალატებთ, მე ვაშოინებდი იმ უბედურებს თუ გინდ ასის გოდარის საყანეს.

დროს ჯგეფილი ამოსული ყოფილა ახალთესლ ქერისა და ახლა დაფარცხულიც არაისა აქეს. ნეტავ რაც უმოსადომხედ დაფარცხული და აწ ამოსული ყინვი მინც უფერვრის სრულიად, თორემ სხვას არა ენაღვლობთ. ბევრჯან ყინის ჯგეფილი ძირში ამომპალა, ალბათ თოვლ-ქუჩასა და ყინვისა გამო, საქონლის საყვები ძალიან შემოგვეკლდა ამ უდროო დროს, როდესაც მამასახლისის ფსავად ვერ იშოვნენ, ახალი მისხლი დასველი დამწყვეტილი სა-ქონელი არას დროს არა ყოფილა. რასაკვირველია, ამისთანა ამინდი ვახსაც არ დააყრის ხერის.

* * * ახალქალაქი (ჯავახეთი). ამ მარტის თვის 12-ს მოხმანდა ჩვენნი ახალი მისხრის უფროსი თავადი გიორგი თარხან-მოურავი. თავადი თერთმეტი წელიწადი მეტი იყო ამ ორს მახარში, ახალციხის და ხალქალაქისაში, მომრიგებელ-შუამავალი და ხალხის დიდი სიყვარული დამისახლდა. როგორის პატივისცემით აქედან ვაიკლეს ამ სამილ წლის წინედ, ისეთისავე პატივისცემით და აღტაცებით დაუხვდა გზლა ყველა წოდების ხალხი, ქალაქის დელეგატებმა ოფიციალურ დახვედროს შემდეგ სადილი გაუმართეს.

* * * მთა. ამოტენა დამართს უთუ-ოდ აღმართი მოკვეება გაიხიზდა ხალხი. დიდი ხანია რაც მთას (სხე ემხის ხალხი კობას და გუდაურის შუამდებარე მთას, რომელზედაც სამხედრო საქართველოს გზა გადადის) ცალანი არ აღუღა ხალხზე და ამ წელს-კი უთუოდ სამიშო და საფრთხილია. სწორედ ასეც მოხდა. 16 მარტს იგრილა ბიღარის ყაზარის პირდაპირ მიიდან თოვლის ზეგვა და ექვსი მუშა ქვეშ მოიქცია. ოთხი ამთავანი ჩუქმა ამოთხარეს მუშებმა და ოცსლები ვადაარჩინეს, მაგრამ ორი უბედური და დღე მოკლე-კი იმსხვერპლა. ერთი ამთავანი თარუსიერი ახალგაზდა ოსია იაგორ თავადე და მეორე მარტანდოელი ახალგაზდავე ვასილ აბავეი. პირველი

— შენ ამ მამასახლისის ჯავრი მოგინდებებს. რა დარდი მაქვს ვილაც იქნება მამასახლისი!

— შენ რა იცი, დედაკაცი ხარ, ნაცარს არ მოშორებინარ, ვი არ გინახავს და კარგი გაკრევაბა მოაბას, არც-კი იცი. ესხნდელი მამასახლისი თუ თავადეან არ მოვიშორეთ, სადმე უნდა ვადავსხლდეთ.

— ნეტავი ვიცოდენ, რა დაუშეგებია შენთვის იმ კაცს.

— ის დამიშავა, რომ წინად თუ წველიწადში ოცი დღე ვადადიდი მეგარაში, იმის მამასახლისობაში წველიწადში ოცი დღეც არ მაქვარჩეს. ან ეს რა სათქმელია, შენ რა დაგიშავა? დღეს თუ სხვა მოინდო, ხვალ ჩემი როგორ მოვა. იმ გაბერილმა მიკრებინა რომ საცოდავი პეტროას საცხოვრებელზედ ხელი ააღებინა, ვინ ვახართვად იმ კაცს-ქმისი ხელს? მამასახლისი. ნაშუ-გაწყვეტილმა იოთამამ რომ გოგის ობლებს ქონება დახრა და საცოდავი ობლები სხვის ყრზედ უპატრონოდ ჰყარინა, ვის უნდა სჭეროდ თვალ-ყური? მამასახლისი, თუ მე? მთელის სასოვარეობების ოთხი ნაწილი რომ ახატად არის და მარტო ერთი მესუფიდი დასის სასოვლო ბევრაზედ ისაუღლად

ფიარი საწყალი, მოხუცების და ყოვლიად უღონო მშობლების პატრონი იყო და ორის პატარა მცირე წლოვანის ძმისა. მეორე-კი დიდის ოჯახის და შეგების პატრონი იყო. ამ მეორეს გვაძი ავტრამდენი დედა, რაც ვერ უპოვნია და ვერ მოუთხრობია. იაგორ თავადის გვაძი-კი ჩქარა იზრდეს იმე დღეს და გისტუმრეს სახლობაში მიწის მისაბარებლად. ამ დიდუბლითა ოჯახის შეწავრად მეორე დღევე ხელის მოწერა გაიძარდა ანხანავ მუშაო-ზორის და 50 მინთამდე უკვე მოგროვდა. ვნახით ამ გზის მმართველობა რა-ღა შემწეობას აღმოუჩინეს დალუბლული ოჯახს, ამიტომაც საქარა შემწეობა უნებუნოდ და უშეწყველად დარჩენილ იაგორ თავადის დედ-მამისა და პაწაწა ძმებისთვის.

* * * 21 მარტს ტფილისის ვაზრის ლეონ გენილის სემინარიის წინაშე მალხონდგან 850 მან. ფული და სავაჭრო საქონელი მოჰპარეს. ეჭვი ვაგაძვდა თვისავე მცველს კალესტანზედ.

* * * 20 მარტს რიყეზედ ივანე შირაკის სახლში პოლიციის ზედმხედველობის ქვეშ მყოფმა პავლე კასირქიანო სიმონ ინსტრუქციის მოკლე განხრახა და თავი გაუტყუა. დაშვებული სამურხანლოში ვაჭვანეს, დანაშავე შეიპარეს.

დამაჯვირდი

სივრცელზე სიმარამ არ არის! სიამარამა ივა მხოლოდ ამ კაცისთვის, რომლის სოფად მას გამამაყისწავებელ მახლზედ სისა არ იღებს.

ფოსტერისღუმენი
* * * ამისა სივრცელზე ზეგად არა დარს, ვისაც სივრცელზედ ქვარავას არა მამასა რა.

სუბი
* * * ჩქარა დაწყებს განათარებას ის, ვისცდიდა ოსტატე უნდა შეექმნას.

შოლერი

და თავის საკუთარს საქმეს ორისა და სამის თვით შორდება, ვისი ხრიკებისა ესა? მამასახლისისა. ავტრამდენი რომ უკველ წლობით ხუთხუთ თუმანს უმატებს თავის ჯამავირს, ვაგვიპატრონდა და თავადეან ვერ მოგვიპატრონდა, ვინ ამავტრამდენის? მამასახლისი. ორი „ყახილირი“ რომ მთელს სოფელს იკლებდა, ფიქარის ინახავდა, ჩვენ-კი ვგზუტყობი ჩამოგვიყენეს და მთელი სოფელი და-არბობს, ვის მოსახთვის ღმერთი ამის ანგარიშს? მამასახლისის. ის რომ პატრონისა ვიცი იყოს და ამ ვაგარს კაცებს ნაცებს არ უნახავდეს, ავი კაც-კი ვაგილიდა სოფლად?

— მამასახლისი თუ არ ვარა, იმის უფროსი ხომ ჰყავს და ნგარიშსაც იგი მოსახლბობს. შენ-კი შენს ქერქმს დაეტრე, ეშმაკს ნუ ატრახინარ.

— უფროსებმა რა იციან მაგის სივრცის, ჩვენ თუ არ ვაგვივინით. მამასახლისის უფროსი ჩვენ ვართ. ვინაც ვაველ ახალს კანონს, რომელმაც მოსი აღვირი ხელში მოგვჩინა ის ჩვენს ობობის პატრონად ავირჩიეთ და თუ ეშმაკის ზახუზედ ივლის, უნდა გამოვიცვალოთ და სხვა ავირჩიოთ. მე თუ ღმერთმა ვაბოთენა, ხვალ პირდაპირ „ნანახის“ მოვასხნებ ყველაფერს.

ახალსური ღმგმგმი

(კახეთში შეკრებილი ხ. ჩიქვიძისხვან)

ქალი, ჰგებვარ აღვის ხესა სამოთხიდან ვამოსულსა, გბილი ობოლ მარგალიტსა გასაოცრად მოწყობილსა. ვაიმე ხარ უტოი თვისა, ვერა ვნახავ აქ მოსულსა. თუმცა გულით არ მიყვარდე ღმერთიმე ამომართმევს სულსა!

ბათუმის საგმე

ბათუში, 17 მარტს. ჯერ თუმცა კიდევ სრულიად არ დაწყებულა და არც თუ ჯერ ადვილად მისალოდნელია დაწყება შუათეთრის მითქმა-მოთქმისა, რომელიც გამოყვეულია მომავლის ქალაქის სახეობის და ვამგობის არჩევანისა გამო, მაგრამ აქ-იქ უკვე ისინი, რომ კენჭოსანები სახეობისში არიან საბრძოლველად, უკვე რამდენსამე მეთურსაც-კი ასახლებენ, რომლებმაც უნდა იცისრომ წინამძღოლობა.

ერთის მხრით დასახლებულ მეთურთა ვინაობა, მეორეს მხრით სიზოველ დასო და ის, რომ ჯერ არა თუ ვერ რიგდებენ ერთმანეთში, არამედ არც არავის ენათუცხადებია პროგრამა მომავლის მოქმედებისა და ის თუ, ვინ რას პირდება ამომარჩევლებს, ყველა ეს ცხადდ ამტკიცებს, რომ ბრძოლა ცხადდ ვამწყვდება და ჰფიქრებენ ამ ნაირი გამწვევებელი ბრძოლა მხოლოდ საერთო ინტერესების დასაცემად შეიძლება დაბოლოდესო და შიშობენ, კიდევ იმით არ დარჩეთ ხურთი და მოიხედა, ვისაც ღმრედ საერთო ინტერესს ხელში ჩაგდება ხელდა და ამ გამომხვევილია უმრავლესობას, რომლებსაც არაფერი არც ზნეობრივი, არც ქონებრივი არ აკავშირებს ბათუმელებთან.

ყველა დასახლებულ მეთურთა თავიანთი დამქაშეული „მოციქულნი“ და „მქადაგებელნი“ ჰყავთ დაწყებული „ლა-მოხიველ ქორ-მისიტრებიდან“ „ანაფორიან დეკაიტა-მდე“. აქ ასე უწოდებენ ერთ მოკე-

ჩემს საცდელს არ დავაკლებ და თუ ვასკრა ჩემმა სიტყვებმა, ხომ კარგებს ის თხოვნას ვაგვარა, რომ მხრის გამჩენს. დაჩინება საქვილად—სიკას ჩვენი ქვეყანა და ის არის.

— შენ იქ ვერაფერს ვაარიგებ, იმდენი შეწყე ჰყავს მას, და ტუ-ილად ვაღვიკლებ.

— ვადვიკლებ თვარა, არ გამა-ციმბიროს ხვალ! მე და ჩემმა დღემ ნაქარდალი არ დამიტკიცოს.

— ვაგვიციმბირებს-კი არა, მეტსაც ვიხამს.

— იმის ხელში ყოფნის და მეორე კიდევ შენისთანა ქვიკინის ცოლის პატრონის ციმბირში წასვლა ათას წელიად მირჩენია, იოხუჯა ივანემ და იმის სახეს რაღაც ნაძალადევი დიმილი ვადავკარა.

— ეჰ, ხუმრობა არ არის ჩვენი საქმე, მაგარ რას იზამ, ოხტირი წარმოიკცა იმანვე და ტან ვაუხვდელი მწივე ჩქეკ სკამ-ლოგინზე.

ვიკრას ივანე დილითვე ადრე მივიდა სოფლის სასამართლოში, რომ თვალ-ყური სჭეროდ მამასახლისის ობინებზე და უფრო მომზადებული გამოსულიყო მისგანა და მისის მომხრეებისგან ნიშანში ამოტყუების არჩევანის გასატანად. შუადღის პი-

ხრავთავანს, რომლებიც ათასიანი ქორებს ავრცელებენ არა მოსარჩევბლად, არამედ უფრო ბრძოლის გასამწვევებლად. ამათი წყალობით ბათუმელების ცდევანდელი მოძრაობა მინც საუბრეო სურათის წარმოადგენს!

ვინ მოსოვლის რა და რა კითხვებია აღძრული ამ არჩევანების გამო და რა სავანზედ არა აქეთ სჯავ თუ არ ამისთანა დროს, ძნელია სხვა დროს კაცმა დასაბლოგებით გაიცნოს ვისიმე გონებრივი ძალა, ვაგვენდა მამართლებავ; სწორედ კარგი საშუალებება ამისთანა მოძრაობა გონების სავარჯიშოდ. ორ-ახრთვება, პირმოთენობა, ლალატი, მოფერება, შურტი, სამხვილი, ორ-ახრთვება სიტყვისა, დევნულება და სხვა ყველა ამათი მსგავსი,—ნაყოფიებთანდღლის ცხოვრებისა ყოველს ნაბიჯზედ თავს იჩენს და ყველა ამთ გულ დამწვიდებით იმსენ და ჰხედავ აუშოთაბლად, როგორც საზოგადო მოვინებს!

როგორც ყველა ახალ-დაბადებულთა, კენჭოსანთა დასახესაც სხვადასხვა სახელებს უწოდებენ; „დასი სამთა კავშირისა“, ე. ი. ქართველები, რუსები და ბერძენები. დასი „განდევნილი“—მამაქალიდან და დასი „მდევნილი“—დედლითა“ სომეხნი. ამ უკანასკნელთა წრის სიამაყეს შეადგენს მოხსენებელი „ფარაჯიანი აღ-ყოცალი“.

ყველა ამ სახელ-წოდებით დანათულ კენჭოსანთა წრეებს, თავისავე განმარტებაც ჰქონია: „სამთა კავშირისა“ ერთ სარწმუნოებას და ერთ მიზანს დაუკავშირებია შურის სძიებლად. „მდევნილი“—დედულითა“ არ სცნობენ რა თავს დანაშაულად შურის სძიებელ დანაშაულობაში, უნდათ იმნაირისავე იარაღით შეებრძოლონ, რომ იმნაირთვე არ იყვენ განდევნილი ბრძოლის ველიდან, როგორც ქართველების დედა-ქალაქში ქართველები. „განდევნილი“ ყველასაგან დაშორებული სრულ „ნიეტარლიტეს“ აცხადებენ, რად-ენაიკ თვითანთ თავს ყველასაგან განურჩევლად, ერთნაირად მოტყუებულად, დევნილად და დაჩაგრულად

არგელს საათზე ყროლობაც დასრულებდა. აზლად ივანეს და იმის ამქრებს ის თხოვნას ვაგვარა, რომ მხრის უფროსს, ადვოკატობის ბოკაულს გარდა, თავის თანამეწყვეც გამოეგზავნა ყროლობაში წესიერების დასაცვლად. ყროლობა სრული იყო. არა თუ კომლზედ მამაკაცი არ აკლდა, დედაკაცები და ბავშვები-კი მოსულყვენენ, რომ ვაგვართ, ვის დაჩაგრებოდა ბურთი და მოადინა, ადრევე შეეტყოთ, რა მოყოლოდა იმთის ოჯახს; ათასგვარი შევიწროება წრეს-ვასოლის თვით-ნაგობა და უსამართლობისგან, თუ მარბოდა დაბმარება კანონიერი ბევრის ატანაში. ყროლობაში რამდენიმე დღე-ნით და არაყთ გამოვლით ვაგვართ-ნიეცი ერთენ, რომელნიც, საც-კი მოახელუბდნენ, ხობტას სადმენენ ძველს მამასახლისის და იმის მოწონალოდგენეს-კი ვანადავტრებებს დეუქვიბადგენ; უფრო ადრე მარდამეზე ეტირათ თვლი რტენც დააკვირდებოდა, ადვილათ უნდაწავდა, რომ კარგს არაფერს უქანდენ ცაში მართალს და სოფლის ერთგულს ივანეს.

(დასასრული იქნება)

